

Keloğlan'dan Bir Süper Kahraman Yaratılabilir mi?

Yasin Mahmut YAKAR*

Halk edebiyatı ürünleri bilindiği gibi sözlü verimlerden oluşur. Kuşaktan kuşağa, nesilden nesile aktarılan bu ürünlerin varlıklarını devam ettirebilmeleri ancak bunları anlatan ve dinleyenlerin varlığıyla mümkün olabilir. Bu anlamda yaşanan en büyük sorunun bu tür halk edebiyatı ürünlerinin artık anlatılmaması ve dinlenmemesi olduğu kanaatindeyim. Değişen toplumsal hayatımız, ana babanın eskisine göre daha çok çalışmak zorunda kalıp çocuklarına daha az zaman ayırmaları, geniş aile kavramının yok olmak bir yana artık çağ dışı kalmış gibi görölmeye başlanması bana göre bu anlatılmama ve dinlenmemesinin en büyük nedenleri arasında yer almaktadır. Tabii görsel ve yazılı kültürün hızla gelişmesi ve toplumu tamamen kuşatması da bu anlamda önemli etkenler arasında sayılabilir. Nineden, dededen, ana babadan masal dinlemeyen, en şanslısı sadece kitaptan okunan masalları dinleyen bireylerin bu tür sözlü kültür ürünlerine ilgisiz kalmaları da ne yazık ki doğal bir durumdur.

Zamanlarının önemli bir kısmını televizyon karşısında çizgi film veya kendilerine göre bile hazırlanmamış programları izleyerek ya da bilgisayarda çoğu şiddet içerikli oyunlar oynayarak geçiren çocukların masal, bilmece vb. sözlü kültür ürünlerine ilgi duyması çok da kolay olmamaktadır. Geniş aile ortamında masal, destan dinleyerek büyüyen, zamanlarını birbirlerine bilmece sorarak, tekerlemeler, sayımacalar söyleyerek geçiren çocukların artık geçmiş zamanlarda kaldıklarına üzülerək şahit olmaktayız. Öyle ki birçok çocuk bırakın sözlü kültür ürünleriyle karşılaşmayı yeşil alanda oynama imkânına bile sahip olamamaktadır. Böyle bir ortamda çocukların gerek fiziken gerekse ruhen sağlıklı büyüdüklerini söylemek mümkün değildir.

Sözlü kültür ürünlerinin giderek kaybolmasında tek pay tabii ki sadece değişen toplumsal yapının değildir. Şurası bir gerçek ki ülkemizde halk edebiyatı ürünlerinin yazılı metinler hâline getirilmesi veya bu ürünlerden yola çıkılarak nitelikli yazılı metinler oluşturulması ne bir kültür politikası şeklinde ele alınmış ne de yazarlarımız -birkaçı hariç- bu anlamda çaba göstermişlerdir. Hâlbuki birçok Batı ülkesinde uygulanan bu yöntemin ülkemizde de uygulanması çok güzel sonuçlar verebilir. Ülkemizde sözlü kültür ürünleri sadece halk edebiyatı alanında çalışmalar yapan akademisyenlerimiz için derleme kaynağı olarak görölmüş, bunun dışında bu ürünler için yukarıda bahsettiğimiz şekilde bir çalışma yapılmamıştır. Bu durum da elbette bu metinlerin değerinin tam anlamıyla anlaşılmasını engellemiştir.

* Yrd. Doç. Dr., Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

Bir ana baba çocuğuna masal anlatmak istediği zaman aklına gelen ilk masal bir Keloğlan masalı yerine Kırmızı Başlıklı Kız ya da Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler ise burada ciddi bir sorun var demektir. Bu sorunun çözümünü de sadece devlete, ilgili bakanlığa, yazara veya yayınevine havale etmenin de çok doğru bir yaklaşım olmadığını da peşinen söylemek gerekir. Sözlü kültür ürünlerinden gerek çağdaş metinler üretilmesi, gerekse bunlardan yararlanarak çizgi film, çizgi roman gibi çocukların ilgisini çekecek yapıtların ortaya konması ancak geniş bir bakış açısıyla uygulanacak bir politika sonucunda başarılabilir, kanaatindeyim. Keloğlan masallarından yola çıkarak *Mavi Rüyalar Gören Çocuk* gibi bir eser ortaya konabiliyorsa, ya da Hacivat ve Karagöz söyleşmeleri günümüze uygun metinler hâline getirilebiliyorsa, yukarıda değindiğim projenin de rahatlıkla başarılabilirliğini düşünüyorum. Bunun başarılabilmesi için de yazarların ilgili devlet kuruluşlarının, akademisyenlerin ve yayınevlerinin içinde yer aldığı bir model gerekmektedir.

Günümüzde çizgi filmlerin ve bilgisayar oyunlarının çocukların ilgisini çekmekte daha etkili olduğunu yukarıda belirtmiştik. Sözlü kültür ürünlerinden yararlanarak çizgi filmler, bilgisayar oyunları üretilebilir. Mesela bir çocuk kanalında yayınlanan ve Keloğlan masallarından yola çıkılarak hazırlanan Keloğlan Masalları adlı çizgi filmin çocuklar tarafından ciddi bir ilgiyle karşılandığı, Dede Korkut Masallarından uyarlanarak üretilen çizgi filmin çok başarılı olduğu görülmektedir. Bu tür çalışmaların, hem çocukların bu alandaki eğlence ihtiyaçlarını karşılayacakları hem de bu ürünlerin kaybolmasını engelleyecekleri muhakkaktır.

Halk edebiyatı ürünlerinin unutturulmamasında çok önemli bir unsur da çocuk yazardır. Eğer çocuklar için eserler kaleme alan yazarlarımız sözlü kültür ürünlerinden yararlanarak günümüze uyarlanmış nitelikli metinler üretebilirlerse, bu konuda en büyük adım atılmış olur. İşte o zaman bizim de hem ulusal hem de uluslararası kültürde simgemiz olabilecek kahramanlarımız ortaya çıkar. Bu da sözlü kültürümüzün daha uzun yıllar yaşamasını, unutulmamasını sağlayacaktır.

Çizgi: Osman Turhan